

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN VARNOST.

Uredništvo in administracija je v Ljubljani, Gradsko ulico 17/1. — Dopolni se ne vrnejo. — Številka pri čemu naročnik za eno leto K 120, za pol leta K 95, za četrt leta K 50, mesečno K 20, na leto K 120.

V 1892. — Številka tedensko K 1-50. — Plača se tudi na vnaprej.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 14. julija 1921

ŠTEV. 70.

Nove naloge.

Po sprejetju ustave je nastopila v Jugoslaviji nova doba. Ustavni zakon s svojo končno vsebino sicer ni zadovoljil nekaterih večjih političnih strank ter je bil predmet ostre, mestoma prav neusmiljene kritike, ali vse one stranke, ki ne stojijo na izključno revolucionarnem stališču ter samo zahtevajo, da bodi država urejena bolj po zgodovinskih in plemenskih mejah, sedaj za bližjo bodočnost računajo z notranjim ustrojem države, kot ga statuirajo vidovdanski ustavni zakon. Ustavni boj je bil zelo ljut, kar je razumljivo vsled heterogenosti mladih državnih sestavnih delov ter je bil posebno za slovenski del jugoslovenskega naroda več ali manj šele osnovna šola v široki politični areni. Zato moramo tudi mnogotere izpade tekom vse kampanje s tega vidika presojati ter jim ne smemo imputirati prevelike važnosti. — Ustavni boj se bo nadaljeval, ker je v vsaki državi večer ter je ustava samo slika vsakokratne razdelitve moči med stanovni in razredi, ali vendar naj po svojem globokem pomenu ta ustava ne bodi izpremenljiva od dneva do dneva, temveč le pri dalekosežnih socialnih izpremembah. S stališča notranje konsolidacije države moramo pozdravljati novo dobo, ker je s tem odprta možnost, da pristopimo k velikim vprašanjem ureditve notranje uprave v vseh panogah, da zlasti uredimo promet po enotnih načelih, da organiziramo krepko osrednjo upravno službo, ki bo vsem dnevnim zahtevam zares kos ter bo tudi v položaju, da s svojo inicijativo poseže v razvoj državnega življenja.

In tukaj najdemo velike vrzeli. Manjka nam strokovno izvežbanega uradništva. Na eni strani je vojna vihra požela mnogo moči tostran in onstran Save ter stoji zdaj pred nami mlada generacija, ki pa dostikrat ne more najti izhoda k prostejšemu po-

letu, ker se izčrpa v dnevnem eksistenčnem boju, na drugi strani pa stojimo sploh pred novimi nalogami, ki jim tudi nekdanja kraljev. Srbija ni bila dorasla, ker te naloge zahtevajo sintezo mnogobrojnih strokovnih moči. V tem oziru smo napram nekaterim sosedom naravnost v zadregi. — Italijanski, avstrijski in madžarski mejaši nas v tem oziru naravno daleč nadkriljujejo ter imamo priliko, ta nedostatek večkrat z bridkostjo opazovati. Nismo zagovorniki birokracije, nasprotno, vedno smo povdarjali, naj uprava odloča samo ob sodelovanju strokovnih organizacij ter svetov, ali mi tudi minimalnega strokovno izvežbanega uradniškega materiala nimamo, in tudi priznamo, da niti vse naše strokovne organizacije še niso v zadostni meri razvite, da bi vedno mogle uplivati na pravilno rešitev večjih upravnih vprašanj gospodarskega značaja.

Tukaj bo treba početi orati ledino. Po našem mnenju mora vlada uradniškemu vprašanju posvetiti največjo pozornost ter skušati z moralnim in materijalnim podpiranjem odpraviti sedaj večkrat nastopajoči diletantizem v večjih zadevah, ki se tičejo življenjskih državnih potreb. Treba pa je tudi v obilici dnevnih dogodkov vsem onim, ki ne smatrajo države za življenjsko zavarovalnico in za zaščitnika udobnosti, ohraniti mirno kri in zavest, da mora vsak državljani po svojih najboljših močeh prispevati k splošnemu procvitu v kulturi in gospodarstvu. Neštete pritožbe proti osrednjim vladnim organom so večkrat prav upravičene, ker nam nametujejo ogromno škodo, ali pri tem pozabimo, da tukaj mnogokrat stoji pred nami vis maior, faktična neizvedljivost vsled tehničnih in drugih ovir.

Mnenja smo, da smo baš Slovenci v veliki meri poklicani, da v prihodnosti pokažemo svojo brezdvomno kulturno silo. Treba nam je samo

gotove emancipacije in več poleta, treba nam je odstraniti gotovo trpkost, ki nam jo je utisnila naša mučeniška narodna preteklost. Mislimo, da smo prav razumljeni, ker te besede niso malodušne, ampak hočejo samo označiti neko našo stran, ki jo pa druge naše lastnosti odtehtajo v polni meri. Naša vseučilišča imajo tukaj priložnost, da pokažejo pravo pot in da so ognjišče pravega razvoja. Vendar si ne prikrivamo, da tem potom ne bomo še dosegli velikih uspehov, temveč je naloga vlade, naj bo ta ali ona, da ne pusti vprašanja dobrega in strokovno izvežbanega uradniškega naraščanja izpred oči. Tukaj še pogrešamo večje inicijative in organizacije.

Vse to smatramo za potrebno, da povemo, ker dnevno opazujemo, s kakšnimi težavami se imamo boriti, ako imamo rešiti večja vprašanja. V tem oziru se ne smemo preveč zanašati na individualni razvoj posameznikov, ker je brezdvomno potreba večja kot imamo pričakovati od njega. Vse te nepravilnosti bodo v bližnji bodočnosti stopile še v večji meri na plan in zato je treba pravočasno odvrti pretečo nevarnost, da ne najdemo izhoda iz diletantizma. Ureditev uradniškega vprašanja, posebno v označenih smereh je nujno potrebna in resno opozarjamo nanjo vlado in vse politične stranke.

Prometni problem Slovenije pri italijanski pogodbi.

Že nad dva meseca se vlečejo trgovska pogajanja z Italijo, vendar Slovenija še nima nobene prave orientacije glede izhoda na morje, kar je najvažnejši tema te pogodbe in za slovensko gospodarstvo prav življenjskega pomena. Zato je potrebno, da naša vlada jasno enkrat pove, na ka-

tero stran se imamo orijentirati Slovenci z izhodom na morje, ali naj vpostavimo svoje račune pretežno na Trst ali na Baroš ali naj jih razdelimo na oba dva.

Naravno bi bilo, da stremimo po dohodu k morju po lastnem ozemlju in sicer preko Dolenske v najkrajši zvezi na Baroš, Delto in Martinšico. Toda naša vlada se obnaša v tem vprašanju tako dezinteresirano, kakor bi se tu šlo za železniško zvezo, ki je popolnoma tretjevrstnega pomena. Mnogo so krive na tem naše slovenske gospodarske korporacije same, ki ne posvečajo temu vprašanju potrebne pažnje. V Beogradu pa se nas v enomer prepričuje, da dobimo po liški železnici preko Ogulina zvezo s Splitom, kot glavno bodočo luko naše severne obale in da bo država s tarifnimi ugodnostimi izključila vsako konkurenco Reke in Trsta. Na take obljube danes ne moremo zidati. Značilno pa je vsekakor, da zadržuje vlada podelitev predkoncesije za progo Kočevje-Brod-Moravice že nad pol leta in da ta progla ni prišla niti v najmanjši stavbeni program državnih železnic in da se tudi kongres inženirjev ni jasno odločil na prvih mestih za to zvezo. S tem je torej treba računati in radi tega je potrebno, si za vsak slučaj zasigurati zvezo s Trstom.

Trst ima sicer ogromen interes na prometu z nami, vendar si sedaj pri pogajanjih iz taktičnih razlogov tega ne upa jasno priznati, da ne bi sam moral dati kakih posebnih koncesij. Situacija Trsta je že mesece skrajno neugodna in trgovska zbornica v Trstu je na svoji plenarni seji pretekli teden sklenila, da mora Trst z vsemi svojimi trgovskimi napravami in industrijskimi podjetji postati prosta cona, da bi mogel svojo organizacijo v prometu z zaledjem v polni meri izkoristiti. Sedanji dve prosti luki, ki jih loči carinsko pristanišče, ne zadostujeta Trstu, da bi mo-

Gospodarske razmere v Sloveniji sredi preteklega stoletja.

(Po zbornicah poročilnih sestavi I. Mohorič). I. doba 1850—1855.

Zbornica povdarja v svojem poročilu ugodnost Kranjske dežele, oziroma Ljubljane za snovanje industrije in navaja kot glavne momente lego ob železnici, bližino Trsta, po ceni zemljišča, obilne vodne sile, dober stavbeni material, po ceni les, dovoljne množine šote in premoga in ugodno zemljišno lego, ker se da odtod blago po železnici in po vodi ugodno razpošiljati na vse strani. Glavna ovira razvoja je bilo pomanjkanje kapitala v deželi in previsoka merkantilna obrestna mera. Poročilo prorokuje Ljubljani, da je rezerva za tovarne bodočnosti.

V tej dobi je začelo rapidno propadati izdelovanje platna, ki je bilo razširjeno v okolici Škofje Loke. Kot glavni vzrok se navaja da se je delalo platno samo iz belene preje in pa da so začeli tkalci vmešavati bombaž in so s tem dober glas škofjeloškega platna popolnoma diskreditirali. Ljubljanska mehanična predilnica, kakor tudi predilnica v Ajdovščini z barvarno sta bili v tem času v polnem obratu.

C. kr. priv. Ljubljanska rafinerija sladkorja je bila zgrajena leta 1828

in je bila vsled svojih izdelkov zelo na dobrem glasu. Od leta do leta je povečevala svojo produkcijo in promet in je leta 1852 dosegla rekordni obrat 3 milijonov goldinarjev. Cvetela je vsled svojega ugodnega zemljiškega položaja in ker ji ni nobena tovarna za sladkor glede sladkorne pese delala konkurence.

V času od 1. novembra 1851 pa do vstevši 31. oktobra 1852 je uvozila 91.500 centov sladkorne moke in je zanjo plačala 723.000 fl. carine. Surovega sladkorja je podelala istočasno ca 91.000 centov. Rafinerija je izdelala rafinade, melisa in sirupa 93.150 cent., ki se je prodal po celi bivši monarhiji izvzemši lombardsko benečanske province. Ker je bila letina sladkorne repe tista leta slabo izpadla, je prodala rafinerija znatne množine kolonijalnega sladkorja tudi v dežele, ki so se drugače preskrbovale z repnim sladkorjem.

Tovarna je zaposlevala 180 do 185 delavcev in uprava pa okrog 15 oseb.

Za kurjavo se je rabilo šoto in premog. V suhih letih, ko se je šota, na barju z lahkoto pridobivala, rabilo se je pretežno šoto, ker je bila cenejša in le kot dodatek se je rabil premog. Premoga je porabila rafinerija letno, ako ni rabila šote, nad 100.000 stotov, ki ga je kopala v lastnem premogovniku v Lokah pri Zagorju.

C. kr. privilegirana mehanična papirnica in oljarna v Vevčah pri Ljubljani je zaposljevala okrog 200 ljudi ki so zaslužili letno nad 30.000 fl. na zaslužku. Pri ugodni konjunkturi in forsiranem delu je izdelala papirnico do 8000 centov finega papirja in 4000 centov dvakrat rafiniranega repnega olja. Za produkcijo je porabila 13.000 centov cunj in nad 16.000 mernikov repnega semena. Produkte je prodala po večini doma na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem, med tem ko je prejšnja leta znaten del svojih proizvodov prodala v Levanto, v Grčijo in Doljno Italijo.

Papirnica v Goričanih je bila mnogo manjša in je imela 1852 le 5 pomočnikov in 9 pomožnih delavcev, ki so zaslužili skupno 1610 fl. letno. Surovin se je porabilo 400 centov cunj letno. Stot cunj je stal povprečno 4 fl. Izdelalo se je 2264 skladov ovojnega papirja in pivnikov a 2 fl. sklad, v skupni vrednosti 4528 fl. dalje 500 skladov pisarniškega papirja a 3 fl. 1500 fl. in 50 centov pokrovov a 9 fl. 450 fl. Vsi dohodki so znašali 6478 fl., stroški pa 4240 fl. torej dobiček 2238 fl.

Mehanično bombažovo tkalnico in predilnico v Ljubljani so začeli graditi že v poletju 1837. Leto nato je že meseca aprila pričela obratovati s 5000 vreteni. Tekom nekoliko let se je že razširila na 12.000 vreten. Nato se

ji je leta 1848 pripradila še mehanična tkalnica s prvotno 150, pozneje 200 statvami. Tovarna je bila urejena na parno silo. Stala je tik južnega kolodvora. Zaposljevala je okrog 400 oseb, moških, ženskih in otrok, ki so letno zaslužili 50.000 fl.

Tovarna je izdelovala letno 4500 centov preje, niti finih števil 6, 16 do 22 in 30.000 kosov domestikov in molinos. Preja se je prodajala večinoma po avstrijskih deželah, tkanine pa v lombardsko benečanske države.

Oljarna v Vevčah je izdelovala v sezoni dnevno 40 centov olja pri zaposlenju 40 delavcev. Bila je že na notranje Avstrijski industrijski razstavi l. 1844. odlikovana z diplomom. Oljarna je bila opremljena s 4 hidravličnimi stiskalnicami in z navadnimi prešami. Leta 1852 se je zgradila na Fužinah še tovarna barvnega lesa, ki je bila ena izmed prvih svoje vrste v Avstriji. Začetkoma je z 20 delavci dnevno rezala 50 centov barvnega lesa, strugala 30 centov in zmlela 100 centov.

Razen Vevške in Goričanske papirnice sta bili papirnici tudi v Žužemberku in v Ratečah. Žužemberška je zaposljevala leta 1852 16 oseb in izdelala letno 50 bal pivnikov, 60 bal papirja za zavojčke, 20 bal ovojnega in 100 bal tiskarskega papirja.

(Dalje prihodnjik.)

gel gospodarsko prosperirati, ker bi ostala vsa velika skladišča v mestu, ki so bila zgrajena nekaj za promet s celim velikim, carinskim ozemljem avstro-ogrske monarhije, neuporabljena, prazna, neproduktivna.

Trst se že dve leti bori za vzpostavitev gospodarskih in prometnih zvez bivše monarhije. Najvažnejši njegov problem je obnova bivših jadranskih tarif. Kot devizo glede delitve prometa na Jadranu zahteva, da ne sme biti nobena tarifa Reke z zaledjem ugodnejša kot so tržaške. Verem sekundant teh tendenc tržaške trgovske zbornice je generalna direkcija južne železnice na Dunaju, katere tarimo-politični interesi se s tržaškimi v mnogem oziru krijejo. Pri obnovitvi jadranskih tarif so šli Tržačani obratno pot. Začeli so pri Čehih, nato so pridobili Avstrijce, sedaj Madžare in zato Jugoslovijci, specijelno pa nam Slovence, preko katerih ozemlja te prometne zveze že vodijo, ne preostaja nič drugega, kakor tudi udeležiti se jih.

Direktni promet preko Jesenic med Italijo in Avstrijo smo v svoji kratkovidnosti in v prosep južne železnice ovirali. Vendar je to le vprašanje nekoliko mesecev, da se tudi tu tranzitni promet odpre. Italijani želijo, da bi Jesenice postale mednarodna obratna postaja, kamor bi z ene strani vozilo italijansko, z druge pa avstrijsko osovje. Ta predlog je za jeseniški kot že iz strateških razlogov nesprejemljiv. Sicer pa imajo Jesenice kot postaja terensko tako neugodno lego, da bi težko obvladale velik mednarodni izmenjavni promet. Italijani in Avstrijci bi najraje elektrificirali železnični obrat v Jeseniškem kotu ter vpeljali direktne vlake, ki bi brez carinskih ovir vozili preko našega ozemlja.

Skupni kolodvor na južni železnici v Postojni so Italijani pripravljali koncedirati in imajo že zadevne načrte gotove. Razširjenje kolodvora bi stalo 12 milijonov lir, od česar bi morali Jugoslovani nositi polovico stroškov. Skupen kolodvor je mogoč samo na južni železnici in bi bil za promet nedvomno velikega pomena. Posebno za skupno odpremo živine in mesnih transportov, ki podlegajo veterinarskemu pregledu.

Za uporabo tržaške luke bi bile predvsem dve možnosti. Prva, da po češkem vzorcu najamemo za gotovo dobo let en ali več hangarov v najem in tam napravimo lastno carinsko ekspozituro, ki bi bila posebno za tranzitni promet v Dalmaciji važnega pomena. Drugi način pa bi bil, da po splošnih določilih javnih skladišč uporabljamo po potrebi one naprave, ki jih baš potrebujemo. Čehom se najem hangara ni rentiral in najbrž bi se tudi nam ne rentiral za kosovno blago, ker nimamo toliko konstantnega tovara in ker je v skladiščih vedno dovolj prostora.

Za naš eksport potrebujemo in to brezpogojno edinole poseben oddelek lesnega skladišča v prosti luki v Skednju. Celotno ogromno lesno skladišče v Skednju je v rokah tržaških komisijonarjev in prekupčevalcev in po pravilih je prepovedano oddajati skladiščni prostor v podnajem. Od naših trdk nima dosedaj niti ena svojega direktnega skladišča v Trstu in vsled tega se naša lesna trgovina ne more razviti. Za uspevanje naše lesne trgovine je treba, da imamo stalno v Trstu vsaj tisoč vagonov razpoložljive robe, da moremo konstantneje in stabilneje dirigirati izvoz lesa. Tržačani z izkoriščanjem lesnega skladišča služijo težke milijone na posredovalni in gotovo je, da se bodo do skrajnosti borili proti vsaki koncesiji naši lesni trgovini. Vendar morajo naši delegati biti v tem oziru nepopustljivi, ker je les naš najvažnejši izvozni predmet, ki bi v normalnih časih lahko dosegel do 30.000 vagonov iz Slovenije. Ako računamo za služek tržaškega posredovalca na vagon samo 500 lir, bi to znašalo 15 milijonov lir letnega tributa, ki bi ga naša izvozna trgovina plačala tržaškim komisijonarjem in za katere bi bil naš zaslužek manjši. Trst bo od nas, ako nam odda skladišče za les,

imel veliko zaslužka na najemnin, na prekladalnih, mestnih in pristanišnih pristojbinah ter končno na prevoznih pristojbinah za ladijno tovarno. Ker večina našega lesnega izvoza gravitira na Trst in ker predstavlja les i po vrednosti kakor po vsebini nad polovico našega izvoza, smatramo to vprašanje pri italijanski pogodbi za Slovenijo za najvažnejše, vsaj za enako važno kot je ribarsko vprašanje za Primorje in za Dalmacijo.

Južna železnica.

Južna železnica je z ozirom na valutarne difference interesiranih držav reorganizirala celo računsko službo. Računskega zaključka pa za leto 1919 in za leto 1920 ni sestavila in niti ne obratnega računa za leto 1920. Zato nimamo še natančnejšega vpogleda v finančni uspeh preteklega leta. Letno poročilo se omejuje pa zelo na splošne konstatacije.

Predvsem je za nas važno, da obstojajo vsled različne tarifne politike na južni železnici interesiranih držav in vsled valutarnih razlik med avstrijsko, madžarsko in jugoslovansko krono bistvene razlike gospodarstva na raznih omrežjih.

Jugoslovanske proge so, kakor priznava poročilo, močno napredovale in izhajajo dosedaj brez vsakega državnega posojila ter krijejo tekoče potrebe iz blagajniških dohodkov.

To priznanje je najboljši dokaz slabega gospodarstva v upravi naših železnic, ki izkazujejo vedno ogromne primanjkljaje, ki pa rezultirajo po večini iz tega, da se iz obratnih dohodkov naših prog restavira cela Srbija, medtem ko naše proge propadajo.

Ogrsko omrežje južne železnice je moralo najeti za vzdrževanje obrata v letu 1920 60 milijonov kron drž. posojila; do konca maja 1921 pa je ta dolg že narasel na 208 milijonov kron.

Najslabša pa je gospodarska situacija avstrijskih prog, radi ogromnega naraščanja izdatkov. Avstrijska vlada je tekom leta 1920 dala južni železnici predujmov 434 milijonov avstrijskih kron. Koncem maja 1921 pa je narasel vsled neverjetno rastočih izdatkov za osovje in material, medtem ko so tarife za osebni promet ostale neizpremenjene in so se blagovne tarife tudi le neznatno povišale, na 1600 milijonov avstrijskih K.

Z omrežjem, ki so ga zasedli Italijani in ki ga obratujejo na račun italijanskih državnih železnic, ni imela južna železnica nobenih stroškov niti dohodkov. Uprava južne železnice je zahtevala, da se izročijo zasedene proge zopet njenemu obratu, toda Italija na to ni pristala, pač pa ji je na račun nakazala 100 milijonov avstrijskih kron predujma za uporabo prog. Zadevna najemna pogodba z italijansko vlado pa dosedaj še ni bila sklenjena.

Iz teh podatkov je razvidno, da gre v Avstriji gospodarstvo južne železnice neizogibno ono pot kot državne železnice in celo avstrijsko gospodarstvo, namreč poplave s papirnatim denarjem in deficit. Južna železnica pa ne samo, da ne sme povišati tarife nad državno železnico, marveč mora celo na svojih progah dovoljevati znižanja in refakcije radi konkurence državnih železnic v izvozu preko Pon-tebe.

Od leta 1914 pa do konca 1920 so bile tarife na južni železnici povišane:

1. Za blagovni promet:
v Avstriji povprečno 34 krat.
Na Madžarskem povprečno 26 krat.
V Jugoslaviji povprečno 29 krat.
2. Za osebni promet:
v Avstriji povprečno 10 krat.
Na Madžarskem povprečno 20 krat.
V Jugoslaviji povprečno 17 krat.

V tem številčnem povišanju vzemamo skoro sredino. Za južno železnico in za mednarodni promet pa je mnogo večjega pomena razmerje tarif po valutarnih vrednostih. Razmerje tečajev avstrijske, madžarske

in jugoslovanske krone koncem leta 1920 proti mirodobni vrednosti avstroogrske krone, je bilo pri obstoječih tarifah koncem l. 1920 sledeče:

1. V blagovnem prometu:
a) na avstrijskih progah povprečno 26%;
b) na madžarskih progah povprečno 22%;
c) na jugoslovanskih progah povprečno 88%.

2. V osebni prometu:
a) na avstrijski mreži povprečno 8%;
b) na madžarski mreži povprečno 17%;
c) na jugoslovanski mreži povprečno 52% mirodobnih zlatih tarif.

Z drugo besedo povedano, tarife so z ozirom na devalvacijo denarja in na disagio valut nasledstvenih držav vsesplošno nižje, kljub visokim številkam, kakor v miru. Vendar se jugoslovanska tarifa izmed vseh najbolj približuje mirodobni vrednosti in sicer z blagovno tarifo. Po mednarodni vrednosti valut vozi Avstrijec svoje blago skoro $3\frac{1}{3}$ krat ceneje po južni železnici v Avstriji, kot Jugoslovian doma, Madžar celo štirikrat ceneje.

Se bolj eklatantne so razmere pri osebni prometu, kjer je avstrijska tarifa skoro sedemkrat nižja od naše in madžarska pa trikrat.

Ta statistika je nadvse važna in je ključ situacije. Mislimo, da bi bilo potrebno, da bi naši zastopniki iz tega stališča pokrenili vprašanje sanacije južne železnice. Odločno pa izjavljamo, da je z ozirom na to razmerje in pa z ozirom na okolnost, da leži 31% vseh prog južne železnice v Jugoslaviji, naše zastopstvo v upravnem svetu za dobo režima prešibko in ne odgovarja faktičnim razmeram interesa. (Dalje prihod.)

Obrtni shod v Slovenji Bistrici.

Zveza južnoštajerskih obrtnih združenj si je bila za kraj letošnjega običnega zbora izbrala Slovenjo Bistrico. Občni zbor se je vršil v soboto 9. julija in se ga je udeležilo 39 obrtnih združenj s 84 delegati. Razen tega je bila udeležba delegatov iz Kranjske zelo številna. Ministrstvo trgovine in industrije je zastopal združni inšpektor dr. Munich, Pokrajinsko zvezo obrtnih združenj za Kranjsko Eng. Franchetti, Zvezo trgovskih gremijev in trgovsko zbornico I. Mohorič, Savez hrvatskih obrtnikov tajnik gosp. Lesjak, obrtno društvo v Novem mestu g. Ogrič in obrtno društvo in rokodelsko združenje v Kranju g. Kobal.

Očnemu zboru je predsedoval g. I. Rebek, ki je po kratkem nagovoru in po oficijelnih pozdravih gostov takoj prešel na dnevni red. Poročilo o dosedanjem delovanju Zveze je podal združni komisar g. I. Založnik, ki je navedel glavne ovire razvoja delovanja Zveze in naglasil potrebo združitve vseh združenj na ozemlju bivše Štajerske, Koroške in Prekmurja v enotno zvezo. V ta namen so se po obširni debati sprejela spreminjena pravila Zveze in odobril predložen proračun. Mariborski delegati so začetkoma pledirali za sedež Zveze v Mariboru, kar so bili celjski delegati drage volje pripravljeno koncedirati. Debata o posredovalnici za kvalificirane delavce je končala s sprejetjem predloga I. Mohoriča, da se v »Trgovskem listu« odpre posebna posredovalna rubrika, ki bo brezplačno vsem obrtnikom na razpolago. V nadaljni debati se je razpravljalo o očitku prekomernega števila delavcev in sklenilo, da splošne določbe glede števila delavcev za kovinski obrt ne morejo veljati ker se iz njih rekrutira ves naraščaj za železniške strojnike in ključavničarje, katerih je veliko število potrebno. Nato se je do pozne nočne ure razpravljalo o perečih vprašanjih delavskih bolniških blagajn, o povečanju in razširjenju stanovskega glasilca »Obrtni vestnik« in končno o razmerju k Zanatljskemu Savezu o krajevini SHS. Sprejete podrobne resolucije prinesemo v prihodnji številki. V nedeljo 16. t. m. se je nato vr-

šil veliki obrtni shod v dvorani bistriške posojilnice, katerega so se v velikem številu udeležili obrtniki iz Maribora, Ptuja, Ormoža, Središča, Celja in okolice. Shod je posetil tudi delegat ministrstva financ g. dr. Šavnik in dr. Rant. Delegat je v lepem nagovoru sporočil vest o reaktiviranju davčnih komisij v Sloveniji in obnovitvi kontingenta, kar je bila davna želja naših obrtniških krogov.

Kot prvi poročevalec je podal g. I. Mohorič obširen pregled o dosedanjem razvoju naših državnih financ po prevratu, o dosedanjih ukrepih za zblizanje davčnih sistemov in o bodočih smereh reforme davkov, posebno z ozirom na vladajočo draginjo. Razpravljal je tudi o finančnih bodočih oblati, katerim je po ustavi pripadlo mnogo prosvetnih in gospodarskih nalog. Referat priobčimo v prihodnji številki. — Nato je poročal gospod L. Kobal iz Kranja o pomenu in namenu obrtnih združenj in društvenih organizacij. Poročilo odsotnega g. dr. Štepiharja o načelih za sestavo enotnega obrtnega zakona je prečital g. I. Zadravec. Dalje je sledil referat komisarja g. I. Založnika iz Celja o vzgoji obrtniškega naraščaja, g. E. Franchettija o pomenu vajeniških domov in g. I. Rebeke o svobodi dela. O referatih se je razvila živahna debata, ki je trajala dolgo preko poldneva. Podrobnejša poročila o sklepih shoda in posameznih referatih prinesemo v prihodnjih številkah. Popoldan je sokolska veselica zaključila lepo uspešno strokovno prireditve našega štajerskega obrtništva.

Izvoz in uvoz.

Prepoved uvoza soli. Po odloku uprave državnih monopolov z dne 1. julija 1921 M. br. 11.196 je v zmislu rešenja ministrskega sveta in gospodarnega ministrstva z dne 28. 6. 1921, št. 4314 privatnim osebam uvoz soli iz inozemstva odslej prepovedan. Uvoz soli se bo dovolil samo še onim, ki dokažejo s predpisanimi listinami, da so nakupili sol v inozemstvu še pred prepovedjo uvoza (pred 1. julijem). Osebe, bivajoče v območju delegacije ministrstva financ v Ljubljani, morajo vložiti prošnje za dovoljenje takega uvoza pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani, in sicer najdalje v roku 20 dni po objavi prepovedi v »Uradnem listu«, ki se sočasno odredi. Na podlagi takih prošenj dovoljen uvoz soli se mora izvršiti tekom štirih mesecev po dostavitvi odloka o dovoljenju uvoza. Po preteku tega roka se bo dovolil uvoz soli samo v slučaju, ako uvoznik dokaže, da njegova ne zadene nikaka krivda na zakasnitvi uvoza.

Izvozna pristojbina na pšenico in rž v Madžarski. Govori se, da namerava madžarska vlada uvesti izvozno takso za pšenico v znesku 500 K, za rž pa 400 mad. kron po 100 kg.

Izvoz Zjedinenih Držav. V mesecu maju izkazuje ameriški izvoz znatno nazadovanje. Meseca aprila je znašal izvoz 250 milijonov dolarjev, meseca maja pa le 208 milijonov dolarjev, do čim je meseca maja preteklega leta znašal 330 milijonov. Ameriški delegat je izjavil na kongresu mednarodne trgovske zbornice, da je sedanja kriza v zunanji trgovini ena najtežjih v zadnjih petdesetih letih in da ni upanja, da bi se razmere v doglednem času znatno zboljšale.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Padec cen sladkorju v Avstriji. Na protištnem shodu delničarjev na Dunaju proti podržavljenju gospodarstva s sladkorjem je predsednik zveze izjavil, da bo cena sladkorju v najkrajšem času znatno padla.

Zvišane cene cinkove pločevine v Nemčiji. Zveza industrije cinkove pločevine v Berlinu je povišala ceno 4. t. m. od 865 na 900 mark za 100 kg.

Nemčija kupuje žito v Rumuniji. Angleški listi poročajo, da je nakupila Nemčija velike količine žita v Rumuniji.

Padanje cen v Italiji. V Italiji so padle cene za več kot za 30 odstotkov, pa se še vedno znižujejo. Izdelana moška obleka stane 250 lir, preje 400 lir,

obleka po meri 450 lir, preje 600 lir, ženske obleke 300 lir, preje 500 lir, meter platna 7, preje 12 lir, moški klobuk 20, preje 30 lir, slamnik 18, preje 25 lir, prost ženski klobuk 40, preje 80 lir, moški čevlji najboljše kvalitete 80, preje 110 lir, otroška obleka 80, preje 170 lir, volnena tkanina za celo moško obleko 120, preje 172 lir, srajca 23, preje 35 lir, ženska srajca najboljše kakovosti 14, preje 32 lir, bombažne nogavice 5, preje 10 lir, svilene nogavice 13, preje 25 lir, moške panama srajce 6, preje 10 lir, robci ajour 17, preje 26 lir. Cene pa niso padle le za manufakture, marveč tudi za življenjske potrebe. kg masti na primer stane 6 lir mesto 13, suha slanina 13 mesto 18, žgana kava 20 mesto 25, surovo maslo 7 mesto 19, švic. sir 14 mesto 18, goveje meso 8 mesto 10, ovčje meso 7 mesto 10, olje 5 mesto 12. Tudi cene vinu so znatno padle. Padanje cen je baje povzročil bojkot konzumentov.

Angleško-indijska zunanja trgovina. Glasom ravnokar objavljene uradne statistike je imela angleško-indijska zunanja trgovina leta 1920 izvoznega pribitka 307 milijonov rup. proti izvozu, med tem ko je leta 1919 uvoz za 1.207.900.000 rup. prekoračil izvoz. Naraščanje uvoza gre na avtomobile, motorna kolesa, tovarne motorje, stroje, železniški material, jeklo itd. Skupni uvoz leta 1920 se ceni na 3.226.300.000 rup. in izvoz na 2.919.300.000 rup.

Industrija.

Kriza v ženiški železarni. Ženiška železarna je odpustila nekaj delavcev radi stagnacije. Skladi so polni železa, kupcev pa ni.

Produkcija premoga na Madžarskem. Na Madžarskem se pričakuje nadevanje produkcije premoga, ker slovaški rudarji radi žetve v masah zapuščajo premogovnike.

Obrt.

Čevljarica gospodarska zadruga v Železnikih za Selsko dolino se je osnovala s sodelovanjem Urada za pospeševanje obrti dne 26. pr. m. Namen te zadruge je skupno nakupovanje surovin ter skupno razpečevanje čevljev. V dohodnem času se namerava urediti skupno delavnico.

Denarstvo.

Kolki veljači za Črnogoro in Srbijo. Ministrstvo za finance, generalna direkcija posrednih davkov, je odredilo z odlokom z dne 14. junija 1921, št. 9003, naj se kolki izdaje, veljače za Srbijo in Črnogoro, ki jih posamezniki uporabljajo ob izvrševanju svojih poslov pri oblastvih drugih pokrajin, priznajo za prave in polnoveljavne, ako po predpisih zadoščajo za dotični spis. — Prodajalci kolkov pa ne smejo prodajati drugih kolkov, nego onih, ki veljajo v dotični pokrajini.

Zamenjava perperov. Ministr. svet je sklenil zamenjavo črnogorskih perperov al pari do zneska 5000. Nad tem zneskom pa v razmerju 1 : 2.

Kovani drobiž na Čehoslovaškem so začeli kovati v tem mesecu. Drobiž bo zlitina 80 % bakra in 20 % nikla.

Inozemstvo in Clearing-sistem. Iz načrta za zakon o predvojnih dolgovih se je končno razvidelo, katere države so optirale za Clearing-sistem. Te so: Velika Britanija in Irska s kolonijami in protektorati, razen Egipta. Nove Zelandije in Indije, Francija s kolonijami in protektorati, Italija, Belgija in Grška. V roku, katerega določa mirovna pogodba, niso optirale sledeče države: Čehoslovaška, Rumunija, naša država, Kitajska, Japonska, Kuba, Nikaragua, Siam, Kanada, Avstralska zveza in Južna Afriška Unija, neodločeno pa je še glede Amerike, Poljske, Portugalske in Paname. Zakon o predvojnih dolgovih se ne bo uporabljal pri urejevanju avstrijskih dolgov za državljane onih vlad, ki so odbile Clearingov sistem.

Promet.

Avtomobilna zveza Maribor-Slatina Radinci-Spodnja Lendava. Generalni komisariat za tujski promet v Sloveniji objavlja, da je bila otvorjena 9. t. m. avtomobilna zveza Maribor-St. Lenart-Radgona-Slatina Radinci-Murska Sobota-Beltinci-Spodnja Lendava. Odhod iz Spodnje Lendave ob 5., prihod v Maribor ob 9.30, odhod iz Maribora ob 14., prihod v Spodnja Lendavo ob 18.50.

Zračni promet z Algirjem in Tunisom. Poroča se, da se na Francoskem organizira obsežna in velepotrezna letalna služba med francoskimi pristanišči sredozemskega morja in alžirskim ter tunizijskim obrežjem.

Kmetijstvo.

Razstava sadja v Beogradu. Srbsko poljedelsko društvo bo priredilo vsako leto v svojem domu v Beogradu razstavo raznega sadja iz Srbije. Razstava se začne vsakokrat, ko dozori prvo sadje in se neha ko pride najkasnejše sadje.

Žetev na Madžarskem. Izgledi na žetev na Madžarskem so letos jako dobri. Žetev krušnega žita se ceni na 25 milijonov meterskih stotov, tako, da se pričakuje znaten izvoz. Pšenica za avgust se bo prodajala po 8 m. K po kg.

Dobava, prodaja.

Prodaja premičnin trgovca Lazarja Bejosifa. Beograjski davčni oddelek bo prodajal dne 29. julija t. l. potom javne licitacije premičnine trgovca Lazarja Bejosifa, ki dolguje navedenemu oddelku 75.597.60 din. na zapadlih davkih. Licitacija se bo vršila v ali pred kavarno »Hotel Makedonija«. Interesenti naj se javijo na licitacijo ob 9. uri dopoldne. Prodajale se bodo: žlice, vilice, noži (kina srebro ali aluminij), čaše za kavo, majolike, bokali, svetilke, krožniki, lonci, ure, čajne garniture, umivalniki, postelje (iz medi) itd. Navedeni predmeti so kupcem na razpolago v raznih količinah od posameznih komadov do 1000 ducentov.

Nabava moke, masti, drv in opank. Uprava kaznilnice v Skoplju bo nabavila 1. avgusta t. l. v svoji pisarni potom ofertne licitacije 60.000 kg pšenične moke, 2000 kg svinjske masti, 1000 kubičnih metrov drv za kurjavo in 2000 parov opank. Ponudbe morajo biti kolekovane z 10 dinarji. Pogoje se zamore zvečati v navedeni pisarni med 8. in 11. ter 14. in 17. uro. Kavejca 10 odstotkov.

Nabava desinfekcijskih aparatov. Na dan 1. avgusta t. l. je razpisana ofertna licitacija za izgotavljanje 25 aparatov za dezinfekcijo. Podrobne podatke o aparatih daje Higijenski Oddelek Ministrstva Narodnega Zdravja vsak dan med 10. in 12. uro. Rok za oddajo teh aparatov je določen na 4 mesece po odobritvi licitacije po Ministru Narodnega Zdravja. Predpisana kavejca v višini 10 odstotkov se vloži po odobrenju licitacije.

Razno.

Razno.

Takse za inženjerske avtorizacije. Dodatno k razglasu z dne 11. aprila 1921, št. 1128 (Ur. l. z dne 16. aprila 1921) in z dne 20. maja 1921, št. 1744 (Ur. l. z dne 31. maja 1921) se priobčuje odlok ministrstva za zgradbe z dne 23. junija 1921, št. 10805, da velja taksa za avtorizacijo inženjerjev, določena pod tar. št. 257 zakona o taksah z 250 dinarji, tudi za področje gradbene direkcije v Ljubljani.

Kolonizacija. Ker je končana kolonizacija dobrovoljcev, bo ministrstvo za agrarno reformo koloniziralo sedaj večje število Slovencev na Kosovem in v Netohiji.

Zvišana mostnina na Savskem mostu pri Otočah. Z naredbo deželne vlade je bilo lastnikom Savskega mosta pri Otočah dovoljeno zvišati mostnino po tej tarifi: 1. za osebo 20 vin., 2. za kolo in ročni voziček 20 vin., 3. za drobnico 20 vin., 4. za težko živino 40 vin., 5. za enovprežni voz 80 vin., 6. za dvovprežen voz 1 K. Ta tarifa velja do preklica, a najdalje za dobo enega leta.

Zvišana mostnina na dravskem mostu pri Ormožu. Deželna vlada je sklenila, da se dovoljuje izza dne 1. aprila 1921 na dravskem mostu pri Ormožu pobirati nastopno mostnino: za dvovprežen voz 4 K, za enovprežen voz 3 K, za osebo razen voznika 40 vin., za avtomobil 6 K. Ta cenovnik je dovoljen za dobo abnormálnih gospodarskih razmer po vojni, vendar pa ne za dalje časa nego za tri leta, oziroma do poteka koncesijske dobe, če poteče ta pred tremi leti.

Italijansko gospodarsko razširjenje v Mali Aziji. Merodajne osebnosti iz politike in gospodarskega življenja Italije delujejo že več mesecev za tem, da bi se

v kratkem vršil kongres v Rimu, s sodelovanjem merodajnih poznavalcev Male Azije. Namen te prireditve je, najti sredstva in pota za prediranje Male Azije, pri čemur se računa v prvi vrsti na pripomoč italijanskih velefinanc. Kot važen problem je v razpravi izkoriščanje zemeljskih zakladov Male Azije za italijansko industrijo.

Število prebivalcev na Dunaju je padlo od leta 1910 do danes za 10 odstotkov. To je najlepši dokaz, kako težko je življenje v stolici bivše Avstrije, ker se je po vseh drugih krajih občutil beg iz dežele v mesto, iz Dunaja pa beže ljudje na deželo in v manjša mesta.

Tržna poročila.

Kolonijalno blago.

Kakao.

London po cwt.: Accra na potu 41, Trinidad skladišče 56.

Marsilja: Bahia fair 110—115, good fair 105—110, supérieur 125 — 130, Trinidad 135—140, plantation 138 bis 142, Venezuela 135—140, supérieur 175—180, Guayaquil 175—180, Haiti 70—75, Dominikanische Republik 95 — 100, San Thomé 105—110, supérieur 120—130, Cameroun 80—90, supérieur 110—115, Accra 100 bis 105, Martinique 140—145, Gabon 145—150.

Kovine.

Berlin po 100 kg: Baker 1475 do 1600 M, rudečkasta med 1050—1175, bela med 550 do 650, medna pilovina 530—660, cink 300—350, novi cinkovi odpadki 430—500, svinec 425 do 475, aluminijevi odpadki 1500—1700.

Svila

Lyon: Greges Cevennes extra 10/12 Fr. 165 bis 170, 1er ordre 12/16 Fr. 150, Piemont et Messine extra 11/13 Fr. 160—170, 1er ordre 12/16 Fr. 150, Italie 1er ordre 11/13 Fr. 140—150, do 12/16 Fr. 140—150, Brousse 1er ordre 13/15 Fr. 135, 1er ordre 18/22 Fr. 135, Organisations France 1er ordre 26/30 Fr. 160, Piemont et Messine 1er ordre 24/20 Fr. 165, Trames Italie 2e ordre 26/36 Fr. 140, Greges Chine filatures: Rayon d'or extra 9/11 Fr. 175, Centaure extra 9/11 Fr. 170, Bayard extra 9/11 Fr. 170, do 10/12 Fr. 160—165, Three dancers 1er fil 13/15 Fr. 160—16, Zebra extra 3/15 Fr. 155, Victory extra 11/13 Fr. 150, Greges Canton filatures: Best 1 13/15 Fr. 135 bis 140, 11/13 Fr. 135, Bon 1 18/22 Fr. 115—120, Best 1 favori 13/15 Fr. 140—145.

Volna.

London po funtu: Australian, medium greas combing 15½, d. Lincoln wether 7½ d.

Bombaž.

London, po funtu Fully middling American, skladišče 7.66, Fully Good 15.50, Bremen: 20.70 M. po kg. Liverpool loko 7.80, lulij 7.72, september 7.98, november 8.25, Egiptovski bombaž 13.80, november 14.15, januar 14.25, Aleksandrija: julij 26, november 27.95, gornje egiptovski bombaž 17.80, oktober 18.40.

Kavčuk.

London po funtov: Para Hard fine, skladišče 10¾ d. Crepe 8¼ d.

Amsterdam Crepe, loko, 42 hol. fol. julij-september 45, oktober-december 48, januar-marc 51.

Borza.

12. julija.

Dunaj, devize: Zagreb 485 do 489, Beograd 1938 do 1958, Berlin 987 do 993, Budimpešta 270.25, do 273.25, Bukarešta 1087.50 do 1097.50, London 2805 do 2825, Milan 3500 do 3520, Newyork 770 do 774, Pariz 5967.50 do 6007.50, Praga 999 do 1005, Sofija 697.50 do 707.50, Varšava 38.50 do 40.50, Carib 12.775 do 12.825. Valute: dolarji 763 do 767, levi 690 do 700, marke 990 do 996, funti 2790 do 2810, francoski franki 5950 do 5990, lire 3490 do 3510, dinarji 1928 do 1948, poljske marke 41.25 do 43.25, leji 1077.50 do 1087.50, švic. franki 12.725 do 12.775.

čehoslovaške krone 1005.50 do 1010.50, ogrske krone 270.50 do 273.50

Zürich, Berlin 7.70, Newyork 606, London 22.02, Pariz 47, Milan 27.45, Praga 7.75, Budimpešta 2.10, Zagreb 3.80, Bukarešta 8.70, Varšava 0.32, Dunaj 0.80, avstrijske krone 0.80.

Oglašajte v 'Trgovskem Listu'.

Jadranska montanska družba, d. z o. z. Ljubljana

Zvonarska ulica 5 (S).

Telefon 9. - Brzjavni 'Montana'

Import. Eksport.

Prodajamo in kupujemo na debelo:

Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spajajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.

Blagajničarka

ki je obenem spretna strojepiska, prvovrstna moč, za takojšnji nastop, se sprejme v veletrgovini

Ludovik Kuharič

Ormož.

Priporočila se tvrdka

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

tovarniška zaloga šivalnih strojev

igel in posameznih delov za vse sisteme šivalnih strojev in koles, olje ter potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje ter galanterijo na drobno in debelo.

Cene nizke! Postrežba točna!

Najceneje in dobro kupite

bencin

petrolej

strojno olje

to vot-mast

karbolinej

kolomaz

pri Dravegradski rafineriji mineralnega olja

MARIBOR.

Tel. št. 261 in 413. - Brzjavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavnica 50.000.000 K. -- Rezervni zaklad 45.000.000 K.

Ljubljanska kreditna banka

LJUBLJANA, Stritarjeva ulica 2. se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: Split, Celovec, Trst, Sarajevo, Gorica, Celje, Maribor, Borovlje, Ptuj, Brežice.

Prodaja srečke razredne loterije.

**Lesna industrija
Bratje Tavčar**

Centrala Maribor
Telefon št. 245.

Podružnica Vuzenica
Telefon št. 1.

**Ponuja
vsakorstni rezani
in tesani les.**

„MESNA“
(lastniki Bratje Tavčar)

Družba z o. z. za izvoz v inozem-
stvo mesa, mesnatih in maščobnih
proizvodov.

Maribor

Kopališka ulica šte. 11.
Interurban telefon št. 245.

Kupuje

po najvišjih dnevnih cenah pitane
(tovljene)

svinje, govedo itd.

Veletrgovina
manufakturnega in
modnega blaga

J. N. Šostarič

Maribor

se v najkrajšem času

preseli

iz Gosposke ulice na

Aleksandrovo
cesto šte. 13

na kar opozarja že
sedaj svoje
cenjene odjemalce.

Veletrgovina
z
manufakturno

„MERKUR“

MARIBOR

Cankarjeva ulica 1.

□ □

Velika zaloga
manufakture,
češki, francoski
in angleški izdelek.

□ □

Samo na debelo.

I. C. MAYER
LJUBLJANA

MANUFAKTURA

EN GROS

EN DETAIL

Medić, Rakovec & Zankl, prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjavi: Meraki Ljubljana.

Telefon: 64

Emailni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste
barv, suhe in oljnate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno
olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in
mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

»MERAKL«. Lak za pode. »MERAKL«. Linoleum lak za pode.

»MERAKL«. Emailni lak. »MERAKL«. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Na debelo:

Kava,
čaj, kakao,
sardine, olje, vinski
kis, bobinjski in trapistov-
ski sir, salami, šunka in sla-
nina, ljutomersko stekle-
nično vino letnik 1917,
Rogaška
Slatina.

T. MENCINGER

Ljubljana, Resljeva cesta 3.

Tovarna olja in firneža

Zabret & Ko.

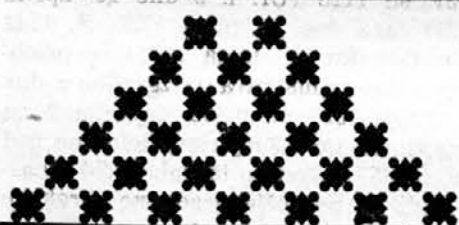
Britof pri Kranju (Slov.).

Skladišče: Beograd, Novi Sad.

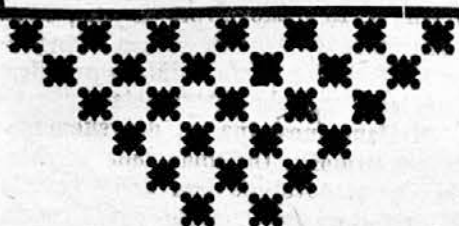
NAJCENEJE.

Proizvaja jedilno laneno olje,
tehnično laneno olje, prama
laneni firnež, lanene tropine
in druge vrste oljnih izdelkov.

Brzjavi: ZABRET, KRANJ.

**MANUFAKTURA IN
TEKSTILNO BLAGO
NA DEBELO IN DROBNO
K. WORSCHÉ
MARIBOR
GOSPOSKA ULICA ŠT. 10.**

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko

in deželne pridelke

raznovrstno rudninsko

22, 10-10 vodo,

Lesna pražarna za kavo

in miln za dišave

z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

NA DEBELO.

Veletrgovina z železnino
Pinter in Lenard, Maribor

NA DEBELO.